

at bortstære baade det øverste og nederste af dette Forslag og holde sig til det mellemste. Saa tror jeg nemlig, at man kommer længst frem. Hvorledes man i øvrigt i det enkelte skulde ordne disse Bestemmelser, om det i det enkelte er yldsigtgørende, som det fremskilles i Lovforslaget, er der ikke Grund til at komme ind paa ved Forslagets første Behandling, det kan altid blive Genstand for Forhandling senere.

D. Hansen: Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har fuldstændig Ret, naar han siger, at Bestemmelserne i dette Forslag egentlig ere godt kendte her i Tinget. Vi have jo nemlig tidligere behandlet Lovforslag, der selv om de ikke i Enkelthederne have været affattede saaledes som det foreliggende, dog have samlet sig om de samme Hovedpunkter, nemlig dels at sikre Fæstevog Lejehusmænd en mere fast og selvstændig Stilling end den, de nu have, og dels at hindre, at Huslodder nedlægges eller henlægges under andet Jordbrug. Det er jo om disse to Hovedpunkter, at Forslaget særlig samler sig, og for saa vidt, hvad Hovedformaalet angaar, kan jeg fuldstændig slutte mig dertil. Derimod forekommer det mig ganske vist, at Forslaget indeholder enkelte Bestemmelser, der ere uheldige, men det skal jeg senere komme til at omtale lidt nærmere. Der er vistnok ikke ret mange, der have noget Kendskab til Fæstevog Lejehusmænds Stilling omkring paa Landet, uden at de ogsaa erkende, at der her virkelig er et Forhold, som trænger til at forbedres. Disse Husmænd sidde under saa Løse og upaalidelige Forhold, at der er al Grund til at gøre noget for at sikre dem en mere fast og selvstændig Stilling. Dette gælder i alt Fald for Lejehusmændenes Vedkommende. Forholdene ere jo saaledes, at en Lejehusmand saa godt som ikke kan foretage Forbedringer ved sit lille Hjem. Thi selv om han har den allerstørste Øyst til at foretage saadanne Forbedringer og den bedste Evne dertil, risikerer han om kort Tid at blive jaget fra Hus og Hjem, og al hans Bekostning og Arbejde vil da være spildt. Men ogsaa i politisk Henseende har det selvfølgelig sin Betydning, om der kunde gøres noget for at sikre disse Folk en mere selvstændig Stilling. Der foretages jo ikke et eneste Folketingsvalg, uden at vi bagefter høre, at det er gaaet ud over de og de Lejehusmænd. Det blev saa udførlig omtalt her i Gaar, at jeg ikke i Dag skal komme nærmere ind paa at omtale denne Sag, men jeg vil kun sige saa meget, at der vistnok ingen Tvivl er om, at mange af disse Folk i Stedet for at føle

den politiske Valgret som et Gode føle den som en Byrde. Jeg mener derfor, at der, baade naar man ser det fra den økonomiske og fra den politiske Side, er al mulig Grund til at gøre et Forsøg paa at faa disse Folks Stilling forbedret. Hvad det andet Hovedpunkt angaar, Nedleggelse af Husmandslodder, at hindre at Husmandslodder nedlægges og henlægges under andet Jordbrug, kan jeg ikke se rettere, end at naar vi her i Landet forhandle om at tilvejebringe ny Husmandslodder, og naar vi her nedsat en Landbokommission for at forhandle dette vigtige Spørgsmaal og fremkomme med Forslag herom, er der noget behynderligt i, at der slet ikke gøres noget for at bevare de Husmandslodder, vi for Tiden have. Jeg ser saaledes paa denne Sag, at hvis vi ikke begynde med at gøre, hvad vi kunne, for at bevare de Husmandslodder, vi have, naa vi aldrig til at faa udrettet noget betydeligt paa hele dette Omraade. Jeg tror, at det er Nr. 1, og det at tilvejebringe ny Husmandslodder i Forbindelse dermed kommer som Nr. 2. Derom er der nemlig ingen Tvivl, at der mellem Aar og Dag forvinder et meget stort Antal af vore nuværende Husmandslodder og det netop af de allerbedste Husmandslodder, som ere beliggende i Nærheden af vore Landsbyer. Det er disse Lodder med den gode Jord, der gaar ud over. Det vil sikkert blive ganske overordentlig vanskeligt at faa oprettet det Tab, som lides paa dette Omraade, selv om vi skulde faa oprettet nogle ny Husmandslodder. Nu kan der ganske vist siges: Ja, efter de statistiske Oplysninger, vi have, ere Husmandsloddernes Antal i betydelig Stigning. Forholdet er jo nemlig dette, at medens vi i 1860 kun havde 107,909 Huse med Jord, var dette Tal i 1885 steget til 150,260 Huslodder. Det kunde altsaa her tilskyndende se ud, som om der ikke behøvede at gøres noget paa dette Omraade, men jeg tror, at det kun er tilskyndende, at det ser saaledes ud. Vi maa nemlig huske paa, at til Huslodder henregnes alle Jordbrug indtil 1 Td Hartorn, og følgelig kommer der derfor ind under Betegnelsen „Huslodder“ en Mængde Jordbrug paa 10, 12, 14 Tdr. Land og i mange Tilfælde ogsaa betydeligt mere, men det er dog ikke saadanne Jordbrug, man nærmest tænker paa, naar man taler om Huslodder. Dernæst er der ogsaa omkring paa de daarlige Jorder, paa Moser, Overdrev, Heder osv. oprettet en stor Mængde Boliger, og en stor Del af dem falder ogsaa ind under Betegnelsen Huse. Naar vi saa tillige erindre, at der paa Landet omkring